

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) बमोजिम प्रस्तुत गरिएको गृह मन्त्रालयसँग
सम्बन्धित सार्वजनिक विवरण

१. पृष्ठभूमि

नेपालमा २००७ सालको राजनीतिक परिवर्तनपश्चात् देशको आन्तरिक कार्यको व्यवस्थापन हेर्ने गरी २००८ सालमा गृह मन्त्रालयको स्थापना भयो । वि.सं. २०१७ सालको परिवर्तनपछि गृह मन्त्रालयको नाम परिवर्तन गरी गृह पञ्चायत मन्त्रालय बनाइयो । २०१८ सालमा नेपाललाई १४ अञ्चल ७५ जिल्लामा विभाजन गरी अञ्चलाधीश र प्रमुख जिल्ला अधिकारीको व्यवस्था भयो । स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८ प्रारम्भ भएपछि अञ्चलाधीश र प्र.जि.अ.को काम कर्तव्य र अधिकार कानुनी रूपमा व्यवस्थित गरियो । वि.सं. २०३७ सालमा गृह मन्त्रालयबाट पञ्चायत सम्बन्धी काम छुट्याई सो सम्बन्धी काम हेर्ने छुट्टै स्थानीय विकास मन्त्रालयको गठन भएपछि गृह मन्त्रालयको मुख्य कार्यभार शान्ति सुव्यवस्था र स्थानीय प्रशासन भयो ।

मुलुकमा शान्ति सुव्यवस्था र सुरक्षा कायम गरी जनताको जीउ, धन र स्वतन्त्रताको संरक्षण गर्नु गृह प्रशासनको मुख्य कार्य हो । गृह प्रशासनलाई सबल र सक्षम बनाई जनतामा सुरक्षाको अनुभूति दिलाउन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाई सुशासन कायम गर्न पहिले ७५ वटा जिल्ला प्रशासन कार्यालय र ती कार्यालयको कामकारवाही रेखदेख र नियन्त्रण गर्न १४ वटा अञ्चलाधीश कार्यालय रहेकोमा २०४६ सालको परिवर्तनपछि अञ्चलाधीश कार्यालय खारेज भए । अञ्चलाधीश कार्यालय खारेजपछि जिल्ला र केन्द्र बीच सन्तुलन कायम गर्न समन्वय र रेखदेख नियन्त्रण गरी शान्ति सुरक्षा लगायत सेवा प्रवाहलाई नजिकबाट अनुगमन गर्न क्षेत्रीय तहको प्रशासनिक निकाय आवश्यक ठानी गृह मन्त्रालय अर्तगत ५ वटा क्षेत्रमा मिति २०५८/५/६ देखि क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालय स्थापना भएकोमा हाल प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय अन्तर्गत क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालयलाई राखी गृह मन्त्रालयको समन्वयमा सुरक्षासम्बन्धी कार्य सम्पादन हुने व्यवस्थाका साथै विगत देखि ७५ जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट गृह प्रशासनको कार्यहरू गर्दै आएकोमा नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७४ अशोज २७ को निर्णय अनुसार थप दुई जिल्ला नवलपरासी (वर्दघाट सूस्तापूर्व) र रुकुम (पूर्वी भाग) गरी ७७ जिल्लाका जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूबाट सेवप्रवाहको प्रबन्ध मिलाईएको छ । गृह मन्त्रालय मातहत अध्यागमन विभाग, कारागार व्यवस्थापन विभाग, प्रहरी कितावखाना, राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापन केन्द्र तथा सुरक्षा निकायका रूपमा नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल र राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग लगायत क्रियाशील रहेका छन् । जिल्लामा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, इलाका प्रशासन कार्यालय, सीमा प्रशासन कार्यालय, अध्यागमन कार्यालय र कारागारहरू सञ्चालित छन् ।

२. दूरदृष्टि

सार्वभौम, अखण्ड, शान्त, समुन्नत र सुरक्षित नेपाल

३. परिलक्ष्य

शान्ति र सुरक्षा, विधिको शासन: सुशासन मूल अभियान, सबैको गृह प्रशासन

४. उद्देश्य

- ४.१ एकीकृत र समन्वयात्मक परिचालनद्वारा सुरक्षा, विधिको शासन तथा सुशासनको प्रत्याभूति,
- ४.२ नागरिक सुरक्षाका लागि प्रविधि र पद्धतिकेन्द्रित प्रणालीको स्थापना र विकास तथा पेशागत विशिष्टताको प्राप्ति,
- ४.३ समाजको सुरक्षा र स्थायित्व तथा नागरिकलाई सबै प्रकारका त्रासबाट मुक्ति,
- ४.४ सुरक्षाको प्रत्याभूतिद्वारा सबै नेपालीबाट सामाजिक, सांस्कृतिक र धार्मिक सद्भावको अभिवृद्धि गर्दै अखण्डता, राष्ट्रिय एकता र सार्वभौमिकताको संरक्षण र सम्बर्द्धनमा योगदान,
- ४.५ विपद्को एकीकृत र समन्वयात्मक व्यवस्थापन,
- ४.६ कागजको न्यून प्रयोग गर्दै क्रमशः कागज विहीन गृह प्रशासन, सुरक्षा व्यवस्थापन र अध्यागमनको विकास तथा प्रभावकारी नियमन,
- ४.७ विकासको जग सुरक्षा अवधारणाको स्थापना र विकास,
- ४.८ सुरक्षा व्यवस्थापनमा जनसहभागिता,
- ४.९ सक्षम प्रशासन र सुदृढ व्यवस्थापन,
- ४.१० मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धन।

५. कार्यक्षेत्र/प्रमुख कार्यहरू

नेपालको संविधानले निर्देशित गरे बमोजिम राज्य संचालनको मार्ग निर्देशकका रूपमा रहेका राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्व र संविधानका समग्र व्यवस्थाहरूको अधिनमा रही जनताको जीउ, धन र व्यक्तिगत स्वतन्त्रताको संरक्षण लगायत राज्यले लिएका अन्य आर्थिक सामाजिक उद्देश्य पूरा गर्न

मुलुकमा शान्ति सुरक्षा कायम गरी सर्वसाधारण जनताले आफ्नो हक अधिकारको निर्बाध उपभोग गर्न सक्ने वातावरण तयार गर्नु गृह प्रशासनको मुख्य जिम्मेवारी हो ।

गृह प्रशासनका मूलभूत कार्यहरू निम्न बमोजिम रहेका छन्:-

- राष्ट्रको आन्तरिक सुरक्षा सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने ।
- प्रहरी प्रशासनको सञ्चालन, रेखदेख र नियन्त्रण गर्ने ।
- अपराध नियन्त्रण, रोकथाम र अनुसन्धानको काम गर्ने ।
- आन्तरिक सुरक्षा सुदृढ गरी संभावित विद्रोह वा आन्तरिक सुरक्षामा हुन सक्ने सबै प्रकारका गतिविधि नियन्त्रण गर्ने ।
- हातहतियार, खरखजानाको नियमन तथा नियन्त्रण, विस्फोटक पदार्थको नियन्त्रण गर्ने ।
- अध्यागमन व्यवस्थापन तथा नियन्त्रण गर्ने ।
- नागरिकहरूलाई सरल, सुलभ तथा व्यवस्थित रूपमा नागरिकता बितरण गर्ने ।
- शरणार्थीहरूको व्यवस्थापनको काम गर्ने ।
- दैवी प्रकोप नियन्त्रण एवं दैवी प्रकोपबाट पीडित व्यक्ति तथा परिवारलाई राहत बितरणको कार्य गर्ने ।
- गैर सरकारी सँस्थाहरूको दर्ता तथा प्रशासन सम्बन्धी काम गर्ने ।
- ट्राफिक व्यवस्थापन गर्ने ।
- विभिन्न किसिमका भेदभाव वा कुरीतिहरूको माध्यमबाट हुन सक्ने मानव अधिकार हननका कृयाकलापहरूलाई नियन्त्रण गरी नागरिकहरूले निर्बाध मानवअधिकारको उपभोग गर्न सक्ने वातावरण सृजना गर्ने ।
- लागू औषधको नियन्त्रण गर्ने ।
- मुलुकको बाह्य तथा आन्तरिक सुरक्षा, शान्ति र व्यवस्थामा असर पार्ने संभावित कृयाकलाप सम्बन्धमा सूचना संकलन गर्ने ।
- मुलुकको सीमा संरक्षण तथा संगठित वा विध्वंशात्मक अपराध नियन्त्रण गर्ने ।

नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०६९ अनुसार गृह मन्त्रालयका कार्यक्षेत्र देहाय अनुरूप रहेका छन्:-

- आन्तरिक सुरक्षासम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन,
- शान्ति, सुव्यवस्था तथा कानून र व्यवस्था,
- हातहतियार र खरखजानाको इजाजत र नियन्त्रण,
- विस्फोटक पदार्थ नियन्त्रण,
- विदेशी नागरिकको नियमन तथा नियन्त्रण,
- सवारी नियन्त्रण तथा उपत्यकामा रहेका सरकारी सवारी साधनको व्यवस्थापन,

- गैरसरकारी संघ, संस्था प्रशासन,
- क्षेत्रीय तथा स्थानीय प्रशासन,
- नागरिकता,
- जनमत सङ्ग्रह,
- आप्रवासन तथा प्रवासन,
- तीर्थस्थान र तीर्थयात्री,
- कल्याण धन र बेवारिसी धन,
- चिह्न, जुवा आदिको नियन्त्रण,
- सार्वजनिक स्थानमा अवाञ्छनीय व्यवहारको रोकथाम, मादक पदार्थ, सार्वजनिक अपराध आदिको नियन्त्रण,
- विपद् व्यवस्थापन, ग सार्वजनिक विदाको घोषणा, उर्दी र सार्वजनिक उत्सव आदि,
- सार्वजनिक चन्दा सङ्कलनको नियमन र नियन्त्रण
- अध्यागमन,
- सजायको माफी, मिनाहा तथा परिवर्तन
- विभूषणसम्बन्धी कार्य,
- शरणार्थी मामिला,
- अञ्चल र जिल्लाको सदरमुकाम तथा सीमाना,
- राष्ट्रिय परिचयपत्र,
- अन्तर्राष्ट्रिय सीमा, सीमास्तम्भको सुरक्षा र सीमा प्रशासन,
- गृह प्रशासन (कारागार, शान्ति सुव्यवस्था, लागू औषध, प्रकोप व्यवस्थापन, सुपुर्दगीलगायत) विषयक राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय समन्वय र सम्पर्क,
- सङ्गठित अपराध नियन्त्रण,
- वारुदी सुरङ्गकोनिवारण,
- धार्मिक विषय,
- सुपुर्दगी,
- कारागार व्यवस्थापन,
- प्रहरी कल्याण,
- निर्वाचन आयोग,
- नेपाल प्रहरी,
- सशस्त्र प्रहरी बल,

- राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग,
- प्रहरी किताबखाना,
- अन्य मन्त्रालयको कार्य विभाजनमा नपरेका विषय ।

६. संस्थागत आधारभूत मूल्य

- सुशासन,
- छिटो र प्रभावकारी सेवा प्रवाह,
- मुस्कान सहितको विनम्रतापूर्वक सेवा,
- सेवाप्रवाहमा तटस्थता तथा पारदर्शिता,
- मूल्यमा आधारित नैतिकता,
- विधिको शासन ।

७. गृह मन्त्रालयबाट प्रवाह गरिने सेवा

माथि बुँदा नं. ५ मा उल्लिखित कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका नीतिगत कार्यहरू र मन्त्रालयको दैनिक प्रशासन सञ्चालन सम्बन्धी कार्यहरू

८. सांगठनिक संरचना र दरबन्दी

मन्त्रालयमा माननीय उपप्रधानमन्त्री/मन्त्रीको नेतृत्वमा प्रशासकीय प्रमुखका रूपमा सचिव, छ महाशाखा र सो अन्तर्गत २० वटा शाखा/एकाइहरू रहेका छन् । प्रत्येक महाशाखामा सहसचिव र शाखा/एकाइहरूमा उपसचिव रहने व्यवस्था छ । गृह मन्त्रालयको कुल दरबन्दी संख्या ३०० रहेको छ । गृह मन्त्रालय र अन्तर्गत निजामती तर्फको कूल दरबन्दी संख्या ४६२१ रहेको छ ।

९. मन्त्रालयको कर्मचारी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	पद	श्रेणी	सेवा	समूह	दरबन्दी
१	सचिव	विशिष्ट			१
२	सह सचिव	रा.प.प्रथम	प्रशासन		५
३	सह सचिव	रा.प.प्रथम	न्याय	कानुन	१
४	उप सचिव	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	सा.प्र.	१८
५	लेखा नियन्त्रक	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	लेखा	१
६	उप सचिव	रा.प.द्वितीय	न्याय	कानुन	१
७	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	सा.प्र.	४०
८	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	लेखा	३
९	कानुन अधिकृत	रा.प.तृतीय	न्याय	कानुन	२
१०	कम्प्युटर अधिकृत	रा.प.तृतीय	विविध		१
११	कम्प्युटर इन्जिनियर	रा.प.तृतीय	विविध		२
१२	कार्टो ग्राफर अधिकृत	रा.प.तृतीय	विविध		१
१३	ना.सु.	रा.प.अ.नं.प्र.	प्रशासन	सा.प्र.	३३
१४	लेखापाल	रा.प.अ.नं.प्र.	प्रशासन	लेखा	८
१५	टाइपिष्ट	रा.प.अ.नं.प्र.	प्रशासन	सा.प्र.	३
१६	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अ.नं.प्र.	विविध		१९
१७	कम्प्युटर टेक्सिनियन	रा.प.अ.नं.प्र.	विविध		२
१८	शिनियर मेकानिक्स	रा.प.अ.नं.प्र.	इन्जिनियरिङ्ग		१
१९	सिनियर इलेक्ट्रिसियन	रा.प.अ.नं.प्र.	इन्जिनियरिङ्ग		१
२०	पुस्तकालय सहायक	रा.प.अ.नं.प्र.	शिक्षा	पुस्तकालय	१
२१	मेकानिकल ओभरसियर	रा.प.अ.नं.प्र.	इन्जिनियरिङ्ग	मे./ज.मे.	१
२२	स.क.अ.	रा.प.अ.नं.द्वि.	विविध		९
२३	टाइपिष्ट	वेग अनुसार	प्रशासन	सा.प्र.	१२
२४	नगरची नाइके	रा.प.अ.नं.च.	प्रशासन	सा.प्र.	१
२५	ह.स.चा.	श्रेणी विहिन	इन्जिनियरिङ्ग	मे./ज.मे.	४८
२६	का.स.	श्रेणी विहिन	प्रशासन	सा.प्र.	८४
	कूल जम्मा				३००

१०. मुख्य कानून र नीतिहरू

१०.१. मुख्य ऐन, नियमहरू

- स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८
- नेपाल नागरिकता ऐन, २०६३
- दैवी प्रकोप उद्धार ऐन, २०३९
- लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३
- हातहतियार तथा खरखजाना ऐन, २०१८
- विभूषण ऐन, २०६४
- नेपाल नागरिकता नियमावली, २०६३
- विभूषण नियमावली, २०६४

१०.२ नीति तथा रणनीतिहरू

- लागु औषध नियन्त्रण राष्ट्रिय नीति, २०६३
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६
- लागु औषध नियन्त्रण रणनीति, २०६६
- विशेष सुरक्षा कार्यक्रम, २०६६
- सानो हतियार नियन्त्रण कार्ययोजना, २०६८
- गृह प्रशासन सुदृढीकरण योजना, २०६८

१०.३ निर्देशिका, मार्गदर्शन, मापदण्ड, कार्यविधि र आचारसंहिताहरू

- नागरिकता प्रमाणपत्र वितरण कार्यविधि निर्देशिका, २०६८
- लागु औषध प्रयोगकर्ताहरूका लागि उपचार तथा पुनःस्थापना केन्द्र सञ्चालन निर्देशिका, २०६८
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तजुमा मार्गदर्शन, २०६७
- विपद् पश्चात्को शव व्यवस्थापन सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०६८
- प्रकोप पीडित उद्धार र राहत सम्बन्धी मापदण्ड, २०६४
- गृह मन्त्रालय र अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरूको आचारसंहिता, २०६९
- प्रहरी आचारसंहिता, २०६५
- राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागका अधिकृत तथा कर्मचारीले पालना गर्नुपर्ने आचारसंहिता, २०६६
- विभूषण सिफारिस तथा प्रदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०६७
- विदेशीसँगको भेटघाट सम्बन्धी निर्देशिका, २०६८

- CCTV जडान तथा सञ्चालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७२
- UAV उडान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७२
- विपद लेखाजोखा मार्गदर्शन, २०७२
- क्षेत्रीय गोदामघर कार्यविधि, २०७२ ।

११. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

क. मन्त्रालयले उपलब्ध गराउने सेवा सम्बन्धमा:

- सरकारी निर्णय प्रक्रिया सरलीकरण निर्देशिका, २०६५ बमोजिम ।

ख. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गरिने सूचना सम्बन्धमा:

- सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ बमोजिम

११.१. निर्णय गर्ने अधिकारी सम्बन्धमा:

क. मन्त्रालयले सम्पादन गर्ने नीतिगत एवं अन्य कार्यहरू सम्बन्धमा:

- मन्त्रिपरिषदमा प्रस्ताव पठाएर
- माननीय गृह मन्त्रीस्तरबाट
- गृह सचिवस्तरबाट
 - माननीय गृह मन्त्रीबाट प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम
 - सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ बमोजिम प्राप्त अधिकार बमोजिम र
 - अन्य विशेष ऐन, नियमले सचिवले गर्ने भनी तोकिएकोमा सोहि बमोजिम ।

ख. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गरिने सूचना सम्बन्धमा

- शान्ति सुरक्षा महाशाखा प्रमुख वा गृह सचिव

११.२. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

क० गृह मन्त्रालयले उपलब्ध गराउने सेवा सम्बन्धमा:-

- प्रचलित ऐन कानूनमा तोकिएको व्यवस्था बमोजिम

ख० सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम परेको उजुरी सम्बन्धमा:-

- गृह सचिव
- पुनरावेदनको लागि राष्ट्रिय सूचना आयोग

१२. गृह मन्त्रालयबाट आ.व. २०७४/०७५ कां श्रावण १ गतेदेखि पौष मसान्त सम्म सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कामकां विवरण

१२.१ शान्ति सुरक्षा र सूचना समन्वय सम्बन्धी

१. शान्ति सुरक्षा सम्बन्धी ।

- क) नियमित शान्ति सुरक्षा व्यवस्था ।
- ख) दैनिक सुरक्षा जाहेरी प्रतिवेदन ।
- ग) सुरक्षा सूचना विश्लेषण प्रतिवेदन ।
- घ) सुरक्षा निकायहरूसँग नियमित समन्वय, अनुगमन र निर्देशन ।

२. हातहतियार सम्बन्धी ।

- क) निर्वाचन सुरक्षाका लागि बैध हातहतियार संकलनको लागि जि.प्र.का.लाई निर्देशन तथा राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरिएको ।
- ख) संकलित हातहतियार निर्वाचन पश्चात पुनः फिर्ता गरिएको ।

३. निर्वाचन सम्बन्धी ।

- क) प्रतिनिधिसभा सदस्य तथा प्रदेशसभा सदस्य निर्वाचन सुरक्षा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन ।
- ख) उम्मेदवार तथा विशिष्ट व्यक्तिको जोखिम विश्लेषण तथा सुरक्षा ।
- ग) प्रतिनिधिसभा सदस्य तथा प्रदेशसभा सदस्य निर्वाचन सुरक्षाको विषयमा क्षेत्रीय सुरक्षा गोष्ठी आयोजना गरिएको ।
- घ) मतदान स्थलको अनुगमन ।

४. VVIP/VIP सुरक्षा सम्बन्धी ।

- क) सम्माननीयज्यूहरू (राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री, सभामुख र प्रधानन्यायाधीश) को भ्रमणमा सुरक्षा व्यवस्था मिलाइएको ।
- ख) प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्का सदस्यहरूको भ्रमणमा सुरक्षा व्यवस्था मिलाइएको ।
- ग) नेपाल सरकारका विशिष्ट व्यक्तिको सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू ।
- घ) निर्वाचनमा भाग लिने उम्मेदवारको सुरक्षा व्यवस्था ।

५. उद्धार तथा राहत सम्बन्धी ।

- क) निर्वाचनका लागि हेलिकप्टर परिचालन ।
- ख) कालीकोट घटनामा म्यादी प्रहरीको मृत्यु भएकोमा राहत रकम उपलब्ध गराइएको ।
- ग) निषेधित क्षेत्रमा उद्धार उडान गर्न निजी हेलिकप्टर कम्पनीलाई अनुमति प्रदान गरिएको ।

घ) वीरगंज लगायत देशका विभिन्न भागबाट घाइते तथा विरामीहरूको उपचारार्थ नेपाली सेनाको हेलिकप्टरबाट उद्धार गरिएको ।

६. शहिद घोषणा सम्बन्धी ।

क) २३ जनलाई शहिद घोषणा गर्न मन्त्रपरिषदमा प्रस्ताव पेश गरिएको ।

ख) १९० जना शहिद घोषणाको प्रस्ताव पेश गरेको ।

७. सुरक्षा सम्बद्ध नीति तथा योजना सम्बन्धी ।

क) विशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७० संशोधनको प्रकृया अघि बढाइएको ।

ख) हातहतियार सम्बन्धी नियमावली संशोधन प्रकृया अघि बढाइएको ।

८. छानविन आयोग सम्बन्धी ।

क) तराई मधेश र थरुहट लगायतका क्षेत्रमा विभिन्न राजनैतिक दलहरूले गरेको आन्दोलनको क्रममा भएका हिंसा, हत्या, आगजनी, तोडफोड लगायतका घटनाहरूको सत्यतथ्य छानविन सम्बन्धी उच्चस्तरीय जाँचबुझ आयोग, २०७३ को म्याद थप गरिएको ।

ख) काभ्रे घटना सम्बन्धी छानविन आयोग गठन तथा म्याद थपको प्रकृया अघि बढाइएको ।

ग) सप्तरी घटना सम्बन्धी छानविन आयोग गठन तथा म्याद थपको प्रकृया अघि बढाइएको ।

घ) मिति २०७४/०९/०७ गते कालिकोट जिल्लामा आन्दोलनका क्रममा प्रहरीको गोली लागि मृत्यु भएका म्यादी प्रहरी विवेक ऐडीको मृत्युको सम्बन्धमा सत्यतथ्य छानविन गरी ७ दिन भित्र सुझाव सहितको प्रतिवेदन नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्न ४ सदस्यीय छानविन समिति गठन गरिएको ।

घ) सशस्त्र प्रहरी बल मुख्यालय आगलागी घटनाको छानविन ।

९. सूचना समन्वय सम्बन्धी

क) नेपालको लागि विभिन्न मुलुकले खटाउने महामहिम राजदूत, अन्य मुलुकमा नेपालको तर्फबाट खटिने महामहिम राजदूत, अवैतनिक वाणिज्यदूत लगायतको सम्बन्धमा आवश्यक राय परराष्ट्र मन्त्रालयमा पठाइएको ।

- आवासीय राजदूत - ६
- गैर आवासीय राजदूत - १२
- अवैतनिक वाणिज्यदूत - ८